

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 12/4, p. 553-564

DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.11568>
ISSN: 1308-2140, ANKARA-TURKEY

Article Info/Makale Bilgisi

✍ Received/Geliş: 01.03.2017 ✓ Accepted/Kabul: 20.03.2017
✍ Referees/Hakemler: Doç. Dr. İlknur MAYA – Doç. Dr. Muhammet KOÇAK – Doç. Dr. Mehmet YILMAZ

This article was checked by iThenticate.

HOY VE REES OKUL MÜDÜRLERİNİN YÖNETİMSEL DAVRANIŞI VE ÖĞRETMEN BAĞLILIĞI ANKETİ'NİN GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK GÜNCELLEMESİ (1991-2017)*

*Nursel YARDİBİ***

ÖZET

Bürokratik örgütlerde yöneticinin yönetim işlevini başarılı biçimde yerine getirebilmesi yalnızca yasal gücünü kullanmasıyla mümkün değildir. Okul müdürlerinin yasal yetkilerine ek olarak astlarının yeteneklerini ve yaratıcılık güçlerini harekete geçirecek yönetsel davranış biçimlerini de kullanması gerekir. Okul yöneticisi yönetim işlevini en üst düzeyde başarmak için yasal konumunun kendisine verdiği yetkiye ek olarak, kendi kişisel birikimine ve mesleki formasyonuna dayalı uygun yönetsel davranış becerilerini de kullanmalıdır. Böylece etkileme ve otorite alanını ve astların bağlılığını arttırarak genişletebilecektir. Bu anlamda okul yöneticilerinin yönetsel davranışlarının öğretmenlerin davranışlarına ve bağlılığına etkisini araştırmak ve bu etkiyi ölçebilecek araçları geliştirmek önemlidir. Bu araştırmanın amacı Yardibi (1991) tarafından “Okul müdürünün yönetsel davranışı ve öğretmen bağlılığı (Bolu ili örneği)” doktora tezi çalışması için Türkçe’ye uyarlanan anketin geçerlik ve güvenilirlik çalışmasının ve güncellemesinin yapılmasıdır. Güncellemesi yapılan anket üç bölümden oluşmaktadır; ilk bölümü Hoy ve Rees (1974) tarafından oluşturulan Bağlılık Ölçeği, ikinci bölümü 1962’de Blau ve Scott tarafından geliştirilen ve Hoy ve Rees (1974) tarafından uyarlanan Otoriterlik Ölçeği ve üçüncü bölümü Hills (1963) tarafından geliştirilen Hoy ve Rees (1974) tarafından ölçülen Hiyerarşik Etkililik Ölçeği’dir. Uyarlamanın çalışma grubunu Bolu ilindeki 24 ortaokulda çalışan 150 öğretmen oluşturmaktadır. Uyarlamanın güncellemesi için ise çalışma grubu 2016-2017 eğitim öğretim yılının birinci döneminde Ankara’da 20 ortaokulda görev yapan 252 öğretmenler oluşturmaktadır. Yapılan çalışmaların sonucunda anketin geçerli ve güvenilir olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Bağlılık, hiyerarşik etkililik, yönetsel davranış, otoriteri, okul müdürü

* Bu çalışma Dr. Yardibi’nin “Okul müdürünün yönetsel davranışı ve öğretmen bağlılığı (Bolu ili örneği)” başlıklı doktora tezi ile ilgilidir.

** Dr. El-mek: dryardibi@gmail.com

**VALIDITY AND RELIABILITY UPDATE OF HOY AND REES
SCHOOL PRINCIPALS 'ADMINISTRATIVE BEHAVIOR AND
COMMITMENT OF TEACHER SURVEY (1991-2017)**

ABSTRACT

It is not possible for bureaucratic organizations to successfully perform the management function of the manager only by using their legal authority. In addition to the legal powers of school principals, they also need to use administrative abilities to act on subordinates' abilities and creativity. The school manager should also use appropriate managerial conduct skills based on his / her personal background and professional formation to achieve the highest level of management function, in addition to the authority given to him by the legal position. Thus, it will be able to expand the influence and increase the domain of authority and subordinates. In this sense, it is important to investigate the influence of school administrators 'managerial behaviors on teachers' behaviors and commitment, and to develop tools to measure these effects. The purpose of this research is that make the validity of and reliability and updating study of the questionnaire which was adapted by the Yardibi (1991) to Turkish for the doctoral dissertation study "Administrative behavior and teacher's commitment (example of Bolu province)". The questionnaire was consisted of three sections as first section is that Commitment Scale which was developed by Hoy and Rees (1974); second one is The Authoritarianism Scale which was developed by Blau and Scott in 1962 and adapted by Hoy and Rees (1974) and third section is Hierarchical Effectiveness Scale which was developed by Hoy and Rees (1974). The sample of the study of the adaptation comprises 150 teachers working in 24 secondary schools in the province of Bolu. For the update of the adaptation, the sample of the study consists of 252 teachers working in 20 secondary schools in Ankara during the first semester of 2016-2017 academic year. As a result of the studies done, it can be said that the survey is valid and reliable.

STRUCTURED ABSTRACT

It is not possible for bureaucratic organizations to successfully perform the management function of the manager only by using their legal authority. In addition to the legal powers of school principals, they also need to use administrative abilities to act on subordinates' abilities and creativity. The success of a principal depends on the development and use of administrative behaviors that encourage the use of creativity, rather than the legal authority, in schools where each employee has a closed working environment (eg, classroom, laboratory) where no one else can enter normal conditions while doing his or her job and the profession is heavily deprived. In this way, however, the creativity and abilities of teachers and other professional groups can be used to the limit. The school manager should also use appropriate managerial conduct skills based on his / her personal background and professional formation to achieve the highest level of management function, in addition to the

Turkish Studies

authority given to him by the legal position. Thus, it will be able to expand the influence and increase the domain of authority and subordinates.

Purpose and Importance of the study

It is important to investigate the influence of school administrators 'managerial behaviors on teachers' behaviors and commitment, and to develop tools to measure these effects. The purpose of this research is that make the validity of and reliability and updating study of the questionnaire which was adapted by the Yardibi (1991)to Turkish for the doctoral dissertation study "Administrative behavior and teacher commitment (example of Bolu province)" that was formed as Commitment Scale which was developed by Hoy and Rees (1974); The Authoritarianism Scale which was developed by Blau and Scott in 1962 and adapted by Hoy and Rees (1974) and Hierarchical Effectiveness Scale which was developed by Hoy and Rees (1974).

Method

The sample of the study of the adaptation comprises 150 teachers working in 24 secondary schools in the province of Bolu. For the update of the adaptation, the sample of the study consists of 252 teachers working in 20 secondary schools in Ankara during the first semester of 2016-2017 academic year.

After the subject was identified, researchers wrote letters to Prof Dr Wayne K Hoy, who was studying at a secondary school in the United States of America in the state of New Jersey, requesting primary sources. Prof Hoy sent photocopies of the relevant section from the book of Peter M. Blau, who had begun the basic research with the most remarkable and original questionnaires of his research and the original questionnaires. He also stated that he was interested in this issue and that he was interested in the researcher who was going to do it and asked him to send a summary of the research when he was finished. After this phase, all primary sources were tried to be reached by using footnotes and sources from the primary sources. The questionnaire used to measure teachers' devotion is composed of 8 questions in 3 dimensions.

Results and Recommendations

The questionnaire used to measure teachers' commitment to principal is composed of 8 questions in 3 dimensions. In the questionnaire, there is a commitment scale that measures the teacher's commitment to principal, an authoritarian scale that measures the responsibility of the principal, and an impact scale that measures the effectiveness of the principal in the hierarchy. All of the correlations between the items and the total value are statistically significant and often higher than the inter-correlations between each item and the total score and the total score of this scale, which consists of eight items. When Cronbach's a coefficient (1951) was calculated, $a = 0.94$ was found. In the study group applied for updating, $a = .92$ was found.

The Cronbach (1951) reliability coefficient calculated in the Turkish version of Authoritarian Scale $a = 0.60$. In the study group applied for updating, $a = .59$ was found.

Turkish Studies

The questionnaire, which measures the hierarchical effectiveness of the principal, was statistically significant and often highly correlated between both the items and the total points. Furthermore, when Cronbach's reliability coefficient was calculated, $\alpha = 0.90$. In the study group applied for updating, $\alpha = .91$ was found.

The construct validity of the questionnaires were provided with factor analysis by Blau and Scott; Hoy, Murray and Correnblum. In order to test the applicability, a questionnaire was applied to a group of 10 people and they were re-expressed according to the results to eliminate interpersonal and interpersonal mistakes. In addition, opinions of linguists, management scientists and educational management and research technicians have been taken in order to ensure content validity. As a result of the studies done, it can be said that the survey is valid and reliable.

Keywords: Commitment, hierarchical effectiveness, managerial behavior, authority, school principal

Giriş

Bürokratik örgütlerde yöneticinin yönetim işlevini başarılı biçimde yerine getirebilmesi yalnızca yasal yetkilerini kullanmasıyla mümkün değildir. Yasal yetkilerine ek olarak astlarının yeteneklerini ve yaratıcılık güçlerini harekete geçirecek yönetimsel davranış biçimlerini de kullanması gerekir. Bu durum özellikle eğitim örgütlerinde ve okullarda daha çok önem kazanır (Hoy ve Rees, 1974, 27). Her çalışanın görevini yaparken başka hiç kimsenin normal koşullarda giremeyeceği kapalı çalışma ortamına (örneğin, sınıfa, laboratuvara) sahip olduğu ve profesyonelliğin (mesleki otoritenin) ağır bastığı okullarda, yöneticinin başarısı yasal yetkiden çok, yaratıcılığın kullanılmasını özendirilen yönetimsel davranışların geliştirilmesine ve kullanılmasına bağlıdır. Ancak bu yolla öğretmenlerin ve öteki meslek gruplarının yaratıcılıkları ve yetenekleri en son sınırına kadar kullanılabilir. Okul yöneticisi yönetim işlevini en üst düzeyde başarmak için yasal konumunun kendisine verdiği yetkiye ek olarak, kendi kişisel birikimine ve mesleki formasyonuna dayalı uygun yönetimsel davranış becerilerini kullanmalıdır. Bu beceriler ve yeterlikler ile ilgili alanda yapılan çalışmalar okul yöneticilerinin çeşitliliğini ve önemini ortaya koymaktadır (Bursalıoğlu, 1981; Erçetin, 1997; Yıldırım & Eriçok, 2015; Erçetin & Eriçok, 2016). Böylece okul yöneticileri etkileme ve otorite alanını ve astların bağlılığını arttırarak genişletebilecektir.

Bağlılık bir amaca, bir örgüte kendini adanmak, bağlanmak olarak karşımıza çıkmaktadır. Astların üste bağlılığı ise astların üstlerine lider olarak tartışmasız biçimde inanmaları ve onu gönülden ve isteyerek takip etmeleridir. Astların üste bağlılık duyabilmeleri, yöneticilerin kişilik özellikleri ile eylem içindeki tavırlarıyla ve astların üstü yönetici olarak tanınması ve kabul etmeleri ile mümkündür. Bağlılık bir tutumdur. İnsanların durum, nesne ve olaylar için takındıkları tutumun üç boyutu vardır (Başaran, 2008);

1. Bilişsel yönden geliştirdiği inançlar
2. Duyuşsal yönden geliştirdiği duygular
3. Davranışsal yönden geliştirdiği eğilimler

Çalışanların işinde yeterli olması işi ile ilgili bilgi, becerileri edinmiş olmasıyla mümkündür. Ancak, çalışanların gerekli bilgi ve becerilerle donanmış olması onları işi yapmak için hazır kılsa da bireyler ancak o işi yapmaya güdülendiğinde eyleme geçer. Güdülenmenin en önemli etmeni

çalışanın işe yönelik tutumudur. Tutum istenen yönde ve düzeyde olmadığında kişi eyleme geçemez. Tutum bir insanın karşılaştığı durumu kabul ya da ret etmesine yönelik niyeti olarak tanımlanabilir. Tutum eylem ve davranış değil, eylem ve davranışa geçmeye hazır olma eğilimidir. Bu açıdan bağlılık, ilk aşamada astın yöneticiyi kabul etmesi, ikinci aşamada ise yönetimin beklediği davranışları yerine getirmek için astı güdüleyen bir unsur olarak işlev görür. Astların bir üst amirlerine bağlılığının özellikle aşağıdaki bağımsız değişkenler tarafından belirlenmektedir (Blau ve Scott, 1962; Hoy ve Rees, 1974);

- 1- Yöneticinin otoriterliği
- 2- Yöneticinin hiyerarşideki etkililiği
- 3- Yöneticinin coşkusal yalnızlığı
- 4- Yöneticinin hiyerarşideki bağımsızlığı

Astın bağlılığını sağlayan bir yönetici onların inancını, güvenini, kendisini isteyerek izlemesini de kazanmış olur. Bu durumda; yönetici bağlılığını sağladığı astlarını örgüt amaçları doğrultusunda harekete geçirdiğinde son derece olumlu sonuçlara ulaşır. Öte yandan; örgütlerde, çalışanlar açısından en önemli sosyal destek mekanizmaları, yöneticilerin ve çalışma arkadaşlarının desteğidir ki; bu yöneticilerin, astlarının eğitim faaliyetlerine katılmalarına ve kazandıkları bilgi ve becerileri iş ortamında uygulamalarına verdikleri önem, yöneticilerin çalışanlara, eğitim programında öğrenilen bilgi ve becerilerin iş ortamına aktarılmasını teşvik etmeleri ve uygulama sırasında meydana gelebilecek hataları anlayışla karşılamalarıdır (Noe ve Wilk,1993; Noe, 2002). Yönetici davranışlarının örgütsel bağlılık, örgütsel bağlılığın ise örgütün amaçlarının gerçekleşmesi ve örgütün etkili şekilde işleyebilmesi ile doğrudan ilgilidir. Bu anlamda okul yöneticilerinin yönetsel davranışlarının öğretmenlerin davranışlarına ve bağlılığına etkisinin araştırılması önemlidir.

Bu araştırmanın amacı Yardibi (1991) tarafından “Okul müdürünün yönetimsel davranışı ve öğretmen bağlılığı (Bolu ili örneği)” doktora tezi çalışması için Türkçe’ye uyarlanan anketin geçerlik ve güvenilirlik çalışmasının ve güncellemesinin yapılmasıdır. Güncellemesi yapılan anket üç bölümden oluşmaktadır; ilk bölümü Hoy ve Rees (1974) tarafından oluşturulan Bağlılık Ölçeği, ikinci bölümü 1962’de Blau ve Scott tarafından geliştirilen ve Hoy ve Rees (1974) tarafından uyarlanan Otoriterlik Ölçeği ve üçüncü bölümü Hills (1963) tarafından geliştirilen Hoy ve Rees (1974) tarafından ölçülen Hiyerarşik Etkililik Ölçeği’dir.

Yöntem

Çalışma Grubu

Anketin Türkçe’ye uyarlaması 1991 yılında Yardibi’ nin (1991) tarafından “Okul müdürünün yönetimsel davranışı ve öğretmen bağlılığı (Bolu ili örneği)” tez çalışması için yapılmıştır. Uyarlamanın çalışma grubunu Bolu ilindeki 24 ortaokulda çalışan 254 öğretmen oluşturmaktadır. Ölçülmeye çalışılan ilişkilerin özelliği gereği, çalışma kapsamına müdürü en az 2 yıldır aynı okulda "müdür" olarak görev yapan resmi ortaokullar (Özel, Mesleki, Teknik Okullar ve Anadolu Liseleri hariç) alınmıştır. Aynı müdürle 2 ve daha çok yıldır çalışan öğretmenler denek kabul edilmiştir. Aynı müdürle 2 yıldan fazla çalışan öğretmen sayısı 5 'in altında kalan okullar listeden çıkartılmıştır. Uygulama yapılan her okuldan en az 5 yanıt alma kuralı benimsenmiştir. Anket gönderilen 254 öğretmenin 150'sinden (% 59'undan) yanıt alınmış ve değerlendirilmiştir.

Uyarlamanın güncellemesi için ise çalışma grubu 2016-2017 eğitim öğretim yılının birinci döneminde Ankara’da 20 ortaokulda görev yapan 252 öğretmenlerden oluşturmaktadır.

İşlem

Belge Taraması

Konu belirlendikten sonra Amerika Birleşik Devletleri New Jersey Eyaleti'ndeki ortaokullarda araştırma yapan Prof. Dr. Wayne K. Hoy'a araştırmacı tarafından mektup yazılarak birincil kaynaklar istenmiştir. Prof. Hoy kendi araştırmasının makaleleri ve orijinal anketleri ile bu konuya ilk dikkat çeken ve temel araştırmayı başlatan Peter M. Blau'nun kitabından konu ile ilgili bölümün fotokopilerini göndermiştir (Blau ve Scott, 1962). Ayrıca bu konuda yardıma hazır olduğunu, araştırmacının yapacağı araştırma sonucu ile yakından ilgilendiğini belirtmiş ve tamamlandığında kendisine araştırma özetinin gönderilmesini rica etmiştir. Bu aşamadan sonra birincil kaynaklardaki dipnotlardan ve kaynakçalardan yararlanılarak diğer bütün birincil kaynaklara ulaşılmaya çalışılmıştır.

Anketin Oluşturulması

Anketin Yapısı Tablo 1'de görülmektedir.

Tablo 1. Anketin Yapısı

Ölçülen Bağımlı Değişken, Bağımsız Değişkenler ve Kişisel Sorular		Anket Bölümü ve Soru Numaraları
Kişisel Sorular	Öğretmenlerin Kişisel ve Mesleki Durumları	BÖLÜM I
	1. Cinsiyet	SORU 1
	2. Medeni durum	2
	3. Mesleki kıdem	3
	4. Bulunduğu okulda hizmet süresi	4
	5- Şimdiki müdür ile birlikte çalışma süresi	5
Bağımsız Değişken 1	Müdürün Otoriterliği	BÖLÜM II
	1. Yakından denetim	SORU 2
	2. Talimatları açık değil	(Ters değer) 6
	3. Kurallara bağlılık	1-4
	4. Yaklaşımı eğitime dönük değil	8
	5. Yaklaşımı informal olmaktan çok formal	3
	6. Öğretmenlere yaklaşımı otoriter	5-7
Bağımsız Değişken 2	Müdürün Hiyerarşideki Etkililiği	BÖLÜM II
	1. Üst yönetimi etkileme gücünü kullanabilme yeteneği olup olmadığı	SORU 9, 10, 11, 14, 15, 16, 20
	2. Bu gücü kullanmaya istekli olup olmadığı	SORU 12, 13, 17, 18, 19
Bağımsız Değişken 3	Müdürün Coşkusal Yalnızlığı	BÖLÜM II SORU 21
Bağımlı Değişken	Öğretmenlerin Müdüre Bağlılığı	BÖLÜM III
	1. Davranışsal Boyut	SORU 1, 2
	2. Duyuşsal Boyut	SORU 4, 5
	3. Bilişsel Boyut	SORU 6, 7, 8
	4. Direk İfade	SORU 3

Öğretmenlerin müdüre bağlılığını ölçmede kullanılan anket 3 boyutta 8 sorudan oluşmaktadır. Astın üste bağlılığı terimini ve teorik önemini ilk ortaya koyan Blau ve Scott (1962) detaylı bir tanım vermemişler, ancak astların bağlılığını sağlayan üstlerin sevilen, sayılan ve kabul gören yöneticiler olduğunu belirtmişlerdir. Murray ve Correnbum (1966) ise bağlılık terimini tartışmış ve Blau ve Scott'un tanımına ilave olarak bilişsel ve davranışsal tanımları da getirmişlerdir. Hoy ve Rees (1974) ise bütün bu çalışmalardan yararlanarak ve Murray ve Correnblum'un sorularını adapte ederek öğretmenlerin müdüre bağlılıklarını ölçmek için üç boyutlu ve sekiz soruluk bir indeks oluşturmuşlardır. Sorular birden beşe puanlanmıştır ve yüksek değer, yüksek bağlılık göstermektedir.

Hoy ve Rees tarafından hazırlanan anket dilimize uyarlanmış ancak davranışsal boyuttaki iki numaralı soru değiştirilmiştir. Bir astın amirin yanında olma ve onu izlemeye yönelik gerçek tutumu ve arzusunun ifadesi olarak tanımlanan davranışsal boyuttaki iki sorudan ikincisi olan "Aynı iş ve aynı ücret olmak koşulu ile başka bir okulda başka bir müdürle çalışmak ister misiniz?" sorusu (Murray ve Correnblum, 1966), "Müdürünüzün başka bir okula gitmesini ve yerine başka bir müdürün gelmesini ister misiniz?" sorusu ile değiştirilmiştir. Bunun nedeni, bir ast kendi çalışma arkadaşları, çalışma koşulları ve oradaki konumu nedenleriyle de müdürüne bağlı olmadığı halde başka bir okula gitmek istemeyebilir görüşüdür. Nitekim bu görüş Hoy ve Rees'in çalışmasında da kabul görmüştür (1974). Hoy ve Rees'in çalışmasında maddeler ve toplam değer arasındaki inter-korelasyonlar istatistiki olarak anlamlı ve çoğu kez yüksek çıkmış ve duyuşsal, bilişsel ve davranışsal boyutlar birlikte ve birbirlerine bağlı olarak değişmişlerdir. Bu nedenle öğretmen bağlılığını ölçmek için toplam değer kullanılmıştır.

Müdürün otoriterliğini ölçmek için kullanılan sorular önce 1962'de Blau ve Scott tarafından ortaya atılmıştır. Hoy ve Rees (1974) tarafından Blau ve Scott'un 7 maddelik indeksinin ilk 5 tanesi aynen alınmış, son iki tanesi uyarlanmıştır. Blau ve Scott'un "Müşterilere yaklaşımı bir sosyal hizmet uzmanının yönelimini göstermiyor" sorusu "Öğrencilere yaklaşımı eğitimsel yönelimli olmaktan çok kural yönelimlidir" şeklinde uyarlanmıştır. Yine Blau ve Scott'un "Arkadaşça tavırlıdır" cümlesi yerine "İnformal yaklaşımı yerine formal yaklaşımı vardır" sorusu konmuştur (Hoy ve Rees, 1974). Türkçe uyarlamasında ise "astlarına yaklaşımı sıcak ve samimidir" şeklinde uyarlanmıştır.

Müdürün hiyerarşideki etkililiği, Hills (1963) tarafından geliştirilmiş olan 15 Likert tipi madde ile Hoy ve Rees (1974) tarafından ölçülmüştür. Türkçe uyarlamasında 15 madde 11 maddeye indirilmiştir. Üstün coşkusal yalnızlığı ile ilgili bilgiler bir soru ile elde edilmiştir.

Bulgular

Anketin Geçerliliği ve Güvenilirliği

Ankette öğretmenin müdüre bağlılığını ölçen bağlılık ölçeği, müdürün otoriterliğini ölçen otoriterlik ölçeği ve müdürün hiyerarşideki etkililiğini ölçen etki ölçeği bulunmaktadır. Bunlarda bağlılık ölçeği ilk defa Murray ve Correnblum (1966) tarafından geliştirilmiş, daha sonra Hoy (1974, 1978) tarafından kullanılmıştır. Sekiz maddeden oluşan bu ölçeğin hem her maddesinin birbiri ile hem de toplam puan ile inter-korelasyonu hesaplanmış ve Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2. Bağlılık Ölçeği'nin İnter-Korelasyonları

S.	ORT. BA	BA 1	BA 2	BA 3	BA 4	BA 5	BA 6	BA 7	BA 8
BA 1	.8411***	1.0000							
BA 2	.8659***	.7092***	1.0000						
BA 3	.9049***	.7673***	.7610***	1.000					
BA 4	.8522***	.6872***	.7056***	.7427***	1.0000				
BA 5	.9080***	.7265***	.7784***	.7963***	.7655***	1.0000			
BA 6	.8848***	.6598***	.7270***	.8411***	.7026***	.8306***	1.0000		
BA 7	.6754***	.4761***	.5233***	.5029***	.5098***	.5584***	.5574***	1.0000	
BA8	.7356***	.5341***	.5369***	.6160***	.5786***	.6201***	.6048***	.4411***	1.0000

n=150

* : p> 0.05

** : p> 0.01

*** : p> 0.001

Maddeler ve toplam değer arasındaki bütün korelasyonlar istatistiki olarak anlamlı ve çoğu kez yüksektir. Cronbach, madde sayısı az olan anketlerde “iç tutarlılık katsayısı”nı bulmada bu formülün diğer formüllerden daha iyi işlediğini, diğerlerinin yetersiz kaldığını savunmaktadır (1951, 297-331) Cronbach'ın a katsayısı (1951) hesaplandığında, a=0.94 bulunmuştur. Böylece öğretmenlerin okul müdürüne bağlılığını ölçen soru indeksinin iç tutarlılığı ortaya konmuştur. Güncellemesi için uygulanan çalışma grubunda ise a=.92 olarak bulunmuştur. Bulgular, Murray ve Correnblum (1966, 80), Hoy ve Williams (1971, 4), Hoy, Tarter ve Forsyth (1978, 33)'in bulgularıyla uyumludur. Hoy 1971'deki araştırmada a= 0.92, 1978'deki araştırmada ise a=0.90 bulunmuştur.

Okul müdürünün yönetim biçiminin otoriterlik derecesini belirleyen anket ise önce Blau ve Scott (1962) tarafından geliştirilmiş, daha sonra Hoy ve Rees (1974); Hoy, Tarter ve Forsyth (1978) tarafından adapte edilerek kullanılmıştır. Otoriterlik Ölçeği'nin Türkçe versiyonunda hesaplanan Cronbach (1951) güvenilirlik katsayısı a=0.60 bulunmuştur (Tablo 3). Güncellemesi için uygulanan çalışma grubunda ise a=.59 olarak bulunmuştur. Bu katsayı Hoy ve Rees'in çalışmasında a=0.70; Hoy, Tarter ve Forsty'nin çalışmasında ise a=0.76 olarak hesaplanmıştır.

Tablo 3. Otoriterlik Ölçeğinin İnter-Korelasyonları

S.	ORT. OTO	OTO 1	OTO 2	OTO 3	OTO 4	OTO 5	OTO 6	OTO 7	OTO 8
OTO 1	.6410***	1.0000							
OTO 2	.6419***	.2981***	1.0000						
OTO 3	.6696***	.4432***	.2348	1.000					
OTO 4	.2050**	-.0800	.2898	-.0816	1.0000				
OTO 5	.6879***	.4377***	.3074	.4177***	.0590	1.0000			
OTO 6	.1848	.2408***	-.0808	.1947***	.5483***	.1007	1.0000		
OTO 7	.4336***	-.0165	.3386	.0767	.4541***	.3207***	-.3938***	1.0000	
OTO 8	.6508***	.3485***	.2951	.4418***	.0932	.3621***	.2150***	.0136	1.0000

n=150

* : p> 0.05

** : p> 0.01

*** : p> 0.001

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 12/4

Okul müdürünün hiyerarşik etkililiğini ölçen anket ilk defa Hills (1963) tarafından geliştirilmiş, Hoy (1974) başta olmak üzere birçok araştırmada kullanılmıştır. Hills (1963) ölçümdeki madde puanları ile toplam indeks puanı arasındaki korelasyonları hesaplanmıştır. Bu araştırmada da aynı işlem yapılmış; hem maddeler arası hem de toplam puanla maddeler arasında istatistiki olarak anlamlı ve çoğu kez yüksek korelasyonlar bulunmuştur (Tablo 4). Ayrıca Cronbach'ın güvenilirlik katsayısı hesaplandığında $a=0.90$ bulunmuştur. Güncellemesi için uygulanan çalışma grubunda ise $a=.91$ olarak bulunmuştur. Sosyal bilimler için çok yüksek kabul edilen bu korelasyon araştırmacıya ölçeğin iç tutarlılığının yüksek olduğu güvenini telkin etmiştir.

n=150

S.	ORT. HE	HE 1	HE 2	HE 3	HE 4	HE 5	HE 6	HE 7	HE 8	HE 9	HE 10	HE 11	HE 12
HE 1	.6350***	1.0000											
HE 2	.7696***	.4191***	1.0000										
HE 3	.6857***	.5765***	.5415	1.000									
HE 4	.5016**	.2284**	.2819	.2494**	1.0000								
HE 5	.7677***	.3653**	.4769	.4192***	.4810***	1.0000							
HE 6	.6661***	.5135***	.5047	.4708***	.2582***	.4139***	1.0000						
HE 7	.7368***	.3978***	.4917	.5337***	.2590***	.5875***	.4205***	1.0000					
HE 8	.7242***	.4446***	.5955	.4277***	.1641	.5215***	.3699***	.5784***	1.0000				
HE 9	.6673***	.2481**	.4301	.4280***	.4448***	.5392***	.2741***	.5005***	.4264***	1.0000			
HE 10	.7939***	.4149***	.6194	.4425***	.3502***	.5686***	.5631***	.4593***	.4781***	.5536***	1.0000***		
HE 11	.6370***	.4288***	.4490	.3595***	.1558	.4212***	.3030***	.4784***	.5129***	.3309***	.4571***	1.0000***	
HE 12	.6624***	.2459**	.5165	.2647***	.2808***	.5272***	.3941***	.4335***	.4740***	.3320***	.5826***	.3175***	1.0000

Tablo 4. Hiyerarşik Etkililik Ölçeği'nin İnter-Korelasyonları

* : $p > 0.05$

** : $p > 0.01$

*** : $p > 0.001$

Ayrıca, ölçeklerin iç tutarlılığı bölünmüş test çözümlenmeleri yöntemi ile sınanmıştır. Split-half Coefficient, r katsayısını hesaplamak için her değişkeni ölçen maddeler kendi aralarında tesadüfi olarak ikiye ayrılmıştır. Bu iki grup arasındaki korelasyonlar aşağıdaki gibidir.

Bağlılık : $r=0.8708***$

Otoriterlik : $r=0.5185***$

Hiyerarşik Etki : $r=0.8281***$

(İstatistiki olarak ***0.001 düzeyinde anlamlı bir ilişki vardır)

Aynı işlem güncellemesi için de yapılmıştır. Bu iki grup arasındaki korelasyonlar aşağıdaki gibidir.

Bağlılık	: r=0.8594***
Otoriterlik	: r=0.5048***
Hiyerarşik Etki	: r=0.7982***

(İstatistiki olarak ***0.001 düzeyinde anlamlı bir ilişki vardır)

Anketlerin yapı geçerliliği için Blau ve Scott (1962); Hoy, Murray ve Correnblum (1966) tarafından faktör analizi yapılmıştır. Anketin uygulama geçerliliğini test etmek için anket 10 kişilik bir gruba uygulanmış ve tercümeden ve ifadeden kaynaklanan hatalar ise sonuçlara göre yeniden ifade edilmişlerdir. Ayrıca içerik geçerliliğini sağlamak amacıyla dil bilimciler, yönetim bilimciler ve eğitim yönetimi ve araştırma teknikleri uzmanlarının görüşleri alınmıştır.

Tartışma

Araştırmanın amacı Hoy ve Rees (1974) tarafından oluşturulan Bağlılık Ölçeği, 1962’de Blau ve Scott tarafından geliştirilen ve Hoy ve Rees (1974) tarafından uyarlanan Otoriterlik Ölçeği ve Hills (1963) tarafından geliştirilen Hoy ve Rees (1974) tarafından ölçülen Hiyerarşik Etkililik Ölçeği’nden oluşan Yardıbi’nin (1991) tarafından “Okul müdürünün yönetsel davranışı ve öğretmen bağlılığı (Bolu ili örneği)” doktora tezi çalışması için Türkçe’ye uyarladığı anketin geçerlik ve güvenilirlik çalışmasının ve güncellemesinin yapılmasıdır.

Uyarlamanın çalışma grubunu Bolu ilindeki 24 ortaokulda çalışan 150 öğretmen oluşturmaktadır. Uyarlamanın güncellemesi için ise çalışma grubu 2016-2017 eğitim öğretim yılının birinci döneminde Ankara’da 20 ortaokulda görev yapan 252 öğretmenlerden oluşturmaktadır.

Öğretmenlerin müdüre bağlılığını ölçmede kullanılan anket 3 boyutta toplam 8 sorudan oluşmaktadır. Ankette öğretmenin müdüre bağlılığını ölçen bağlılık ölçeği, müdürün otoriterliğini ölçen otoriterlik ölçeği ve müdürün hiyerarşideki etkililiğini ölçen etki ölçeği bulunmaktadır. Sekiz maddeden oluşan bu ölçeğin hem her maddesinin birbiri ile hem de toplam puan ile inter-korelasyonu hesaplanmış maddeler ve toplam değer arasındaki bütün korelasyonlar istatistiki olarak anlamlı ve çoğu kez yüksektir. Cronbach’ın a katsayısı (1951) hesaplandığında, a=0.94 bulunmuştur. Güncellemesi için uygulanan çalışma grubunda ise a=.92 olarak bulunmuştur.

Otoriterlik Ölçeği’nin Türkçe versiyonunda hesaplanan Cronbach (1951) güvenilirlik katsayısı a=0.60 bulunmuştur. Güncellemesi için uygulanan çalışma grubunda ise a=.59 olarak bulunmuştur. Okul müdürünün hiyerarşik etkililiğini ölçen anketin hem maddeler arası hem de toplam puanla maddeler arasında istatistiki olarak anlamlı ve çoğu kez yüksek korelasyonlar bulunmuştur. Ayrıca Cronbach’ın güvenilirlik katsayısı hesaplandığında a=0.90 bulunmuştur. Güncellemesi için uygulanan çalışma grubunda ise a=.91 olarak bulunmuştur.

Anketlerin yapı geçerliliği ise Blau ve Scott (1962); Hoy, Murray ve Correnblum (1966) tarafından faktör analizi yolu ile sağlanmıştır. Anketin uygulama geçerliliğini test etmek için anket 10 kişilik bir gruba uygulanmış ve tercümeden ve ifadeden kaynaklanan hatalar ise sonuçlara göre yeniden ifade edilmişlerdir. Ayrıca içerik geçerliliğini sağlamak amacıyla dil bilimciler, yönetim bilimciler ve eğitim yönetimi ve araştırma teknikleri uzmanlarının görüşleri alınmıştır. Anketin güncelleme çalışmasında özellikle otoriterlik ölçeğinin 4, 9, 11, 14. maddelerinde ifade değişiklikleri yapılmıştır. Çalışmaların sonucunda anketin geçerli ve güvenilir olduğu söylenebilir.

KAYNAKÇA

- Başaran, İ.E. (2008). *Örgütsel davranış: İnsanın üretim gücü*. Ankara: PegemA
- Blau, P. and Scott, R.W. (1962). *Formal organizations*. San Francisco: Chandler Publishing Company
- Bursalıoğlu, Z. (1981). *Eğitim yöneticisinin yeterlikleri. İlköğretmen okulu müdürlerinin yeterliklerine ilişkin bir araştırma*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Cronbach, L. J. (1951). Coefficient Alpha and the internal structure of tests. *Psychometrika*, 16 (September), 297-333
- Erçetin, Ş. Ş. (1997). Educational Reform and the Personal Traits Looked For At School Managers as Leaders Who Will Perform the Reform in Turkey. *Eğitim Yönetimi*, 3(2), 173-198.
- Erçetin, Ş.Ş. & Eriçok, B. (2016). “Yayınlarda Yer Alan Okul Yöneticilerinin Yeterliklerinin Analizi (ULAKBİM 2004-2016) / The Analysis of the School Administrators' Competencies in Literature (ULAKBİM 2004-2016)”, *TURKISH STUDIES -International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic-*, ISSN: 1308-2140, (Prof. Dr. Kamil Veli Nerimanoğlu Armağanı) Volume 11/14 Summer 2016, ANKARA/TURKEY, www.turkishstudies.net, DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.9696>, p. 239-256.
- Hills, R.J. (1963). The representative function: A neglected dimension of leadership behavior. *Administrative Science Quarterly*, 8 (June), 83-101
- Hoy, W.K. and Rees, R. (1974). Subordinate Loyalty To Immediate Superior: A neglected concept in the study of educational administration. *Sociology of Education*, 47 (Winter), 268-286
- Hoy, W.K., Tarter, C.J. and Forsyth, P. (1978). Administrative behavior and subordinate loyalty an emperical assessment. *The Journal of Educational Administration*, May, 16, 1, 29-38
- Hoy, W.K.; Murray, V.V. and Correnbum, A.F. (1966). Loyalty to immediate superior at alternative hierarchical levels in a bureaucracy. *American Journal of Sociology*, 72 (July), 77-85
- Noe, R. A. (2002). *Employee training and development*. McGraw-Hill Companies, Inc.: USA.
- Noe, R. A. and Wilk, S. L. (1993). Investigation of the factors that influence employees participation in development activities. *Journal of Applied Psychology*, 78(2): 291-302.
- Yardibi, N. (1991). *Okul müdürünün yönetimsel davranışı ve öğretmen bağlılığı (Bolu ili örneği)*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- Yıldırım, N., Eriçok, B., (2015). “Okul Yöneticilerinin Duygusal Zekâ ve Yönetimsel Yeterlilik Düzeyleri Arasındaki İlişki: Nevşehir İli Örneği / The Relationship Between School Principals' Levels Of Emotional Intelligence And Managerial Competence: The Case Of Nevşehir”, *TURKISH STUDIES -International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic-*, ISSN: 1308-2140, (Prof. Dr. Şefik Yaşar Armağanı), Volume 10/11 Summer 2015, ANKARA/TURKEY, www.turkishstudies.net, DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8461>, p. 567-592.

Citation Information/Kaynakça Bilgisi

Yardibi, N. (2017). “Hoy ve Rees Okul Müdürlerinin Yönetimsel Davranışı ve Öğretmen Bağlılığı Anketi'nin Geçerlik ve Güvenirlik Güncellemesi (1991-2017) / Updating the Validity and Reliability of the Hoy and Rees Principals' Managerial Behavior and Teacher Loyalty Questionnaire”, *TURKISH STUDIES -International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic-*, ISSN: 1308-2140, (Prof. Dr. Tahsin Aktaş Armağanı) Volume 12/4, ANKARA/TURKEY, www.turkishstudies.net, DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.11568>, p. 553-564.